

โคลงกวีโบราณ

แจกในการกฐินพระราชทาน

จากวางโท พระยาไพศาลศิลปศาสตร์

ปลัดทูลฉลองกระทรวงศึกษาธิการ

ณวัดอัมพรสวรรค์

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา

โคลงกวีโบราณ

แจกในการกฐินพระราชทาน

จากวงโท พระยาไพศาลศิลปศาสตร์

ปลัดทูลฉลองกระทรวงศึกษาธิการ

ณ วัดอัม্বরสวรรค์

พระพุทธศักราช ๒๕๖๗

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

เลขที่ 104

เลขที่ 895.9113008
ปี 1966

เลขที่ 4633214154

คำอธิบาย

หนังสือที่เรียกว่าประชุมโคลงกวีโบราณนี้ คือโคลง
ที่กวีแต่งแต่ครั้งกรุงเก่า เป็นของคนนั้นบ้างคนนั้นบ้าง
มีตั้งแต่พระราชนิพนธ์เป็นต้นลงมา ล้วนนับถือกันใน
พวกกวีแต่โบราณว่าเป็นของแต่งดี จึงจดจำบอกเล่ากัน
สืบต่อมา คนเหมือนจะไม่ม้นักเรียนหนังสือไทยคนใด
แม้ในปัจจุบันชั้นหลังลงมา ที่จะไม่เคยได้พบเห็นโคลง
เหล่านั้น มากบ้างน้อยบ้าง แต่ข้าพเจ้าเข้าใจว่า จะยัง
ไม่มีใครได้เคยเห็นรวบรวมโคลงกวีโบราณไว้ได้มาก
เหมือนที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ซึ่งได้ฉบับมาแต่พระ
ราชวังบวร ฯ เป็นของพระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าวงจันทร์ ประทานแก่หอพระสมุด ฯ

ต้นฉบับประชุมโคลงกวีโบราณ ซึ่งได้มาจาก
พระราชวังบวร ฯ มีบานแพนกว่า “ข้าพระพุทธเจ้า
พระยาตรัง จำโคลงโบราณไว้ได้ถวาย” พระยาตรัง
คนนี้เป็นกวีมีชื่อเสียงคน ๑ เมื่อในรัชกาลที่ ๒ ได้แต่ง

โคลงนิราศไวเรื่องหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “นิราศพระยา
 ตรัง” พวกกวีแต่ก่อนยกย่องกันเข้าไว้ในตำรา กวีแต่ง
 โคลงคั่นย่อพระเกียรติยศกาลที่ ๒ ไว้อีกเรื่อง ๑ เมื่อ
 เร็ว ๆ นี้ พบเพลงยาวนิราศพระยาตรังแต่ง ว่าด้วยครึ่ง
 ไปวางตราเป็นผู้ว่าราชการเมืองตรัง สำนวนพระยาตรัง
 แต่งกลอนสู้แต่งโคลงไม่ได้ แต่ได้ความในเรื่องประวัติ
 ของพระยาตรังในเพลงยาวนั้น ประกอบกับที่ได้ทราบ
 คำบอกเล่า เข้าใจว่าพระยาตรังคนนี้เป็นชาวนคร จะ
 เป็นเชื้อแถวอย่างไรทางเจ้าพระยานครพิศมน์ เป็นพระ
 ญาติกับกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพ ได้เป็น
 ตำแหน่งพระยาตรังเมื่อรัชกาลที่ ๒ ครั้นนั้นยกเมืองตรัง
 ขึ้นเป็นเมืองตรีมาขึ้นกรุงเทพ ฯ เห็นจะเป็นด้วยเหตุนี้
 พระยาตรังจึงไม่ถูกกบเจ้าพระยานครน้อย เมื่อพระยา
 ตรังออกไปวางตรา พาภรรยาไปด้วย ภรรยาเป็นญาติ
 เจ้าพระยานครน้อย พักอยู่เสียที่เมืองนคร ไม่ออกไป

เมืองตรงด้วย เข้าใจว่าพระยาตรังว่าราชการเมือง
 อยู่เพียงสิ้นรัชกาลที่ ๒ แล้วต้องกลับเข้ามาอยู่กรุงเทพ ฯ
 เมืองตรงกลับเป็นเมืองขึ้นเมืองนครต่อไป ไคลง
 ไโบราณที่พิมพ์ในเล่มนี้ เข้าใจว่าพระยาตรังรวบรวม
 ถวายกรมพระราชวังบวรมหาดัศกดิพลเสพ เวลาเมื่อ
 ตัวกลับเข้ามาอยู่ในกรุงเทพ ฯ

ไคลงไโบราณที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ข้าพเจ้ายังนึก
 เสียหายอยู่น้อยว่า ยังไม่มีเวลาที่จะสอบค้นประวัติทั่ว
 ที่มีชื่อเป็นผู้แต่งไคลง แลจะเขียนเล่าเรื่องตำนานของ
 ไคลงบางบท ซึ่งรู้้อยู่ตามที่เล่ากันมาอธิบายลงไว้ด้วย
 ไม่ทัน ด้วยการศึกษาที่ไม่สู้ง่ายนัก เป็นต้นว่าไคลงที่
 อ้างว่าเป็นพระราชนิพนธ์ ไม่ได้บอกไว้ว่ารัชกาลไหน
 จะเป็นพระราชนิพนธ์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ฤา
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศซึ่งก็เป็นได้ จะต้องค้นคว้า
 หาหลักฐานว่า เป็นพระราชนิพนธ์ไหนแน่ แต่กวีที่มี

ชอบบางคนก็พอรู้ได้แน่ เหมือนเช่นพระมหाराชครูนั้น
 กล่าวกันมาว่าเป็นกวีในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ฯ เป็น
 ผู้ที่แต่งฉันทเรื่องสมุทโฆษ ศรีปราชญ์นั้นว่าเป็น
 บุตรพระมหाराชครู มีเรื่องเล่ากันมาว่า เมื่อศรีปราชญ์
 แกรุ่นหนุ่มแต่งหนังสือเรื่องอื่นใดอันหนึ่ง เอาไปให้
 บิดาคบิคาตีเตียน ศรีปราชญ์ชกใจ ครั้นเมื่อเป็นกวีมี
 ชอบเสียงแต่งฉันทเรื่องอนิรุทธ จึงไม่แต่งค่านมัสการ
 เพราะไม่อยากจะแสดงความเคารพต่อบิดา เลยกล่าว
 หากันมาว่า เป็นบาปเป็นกรรมให้ทกซ์โทษภัยแก่
 ศรีปราชญ์ จนถึงต้องประหารชีวิตเป็นที่สุด เมื่อใน
 แผ่นดินสมเด็จพระเพทราชา มีเรื่องประวัติของศรีปราชญ์
 ปรากฏอยู่ในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่าฉบับพิมพ์เมื่อ
 พ.ศ. ๒๔๕๗ หน้า ๑๒๖ แต่โคลงในสมุดเล่มนั้นยังมี
 ชอบกวีอื่น ๆ อยู่อีกหลายคน เช่นพระเจ้าล้านช้างเป็น
 ต้น ถ้าจะสืบสวนให้รู้ว่าเป็นใครจะกินเวลามากอยู่ ยัง
 ไม่มีเวลาจะทำ จึงต้องทอคิดระไวที

๗

หนังสือเรื่องน ได้พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐
บัดนี้หนังสือเล่มนี้หมด พระโสภณอักษรกิจ เจ้าของโรง
พิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ขออนุญาตพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒
กรรมการหอพระสมุด ฯ เห็นเป็นการสมควร จึงอนุญาต
ให้พิมพ์ตามประสงค์.

ก. ๖๖ ๖๖๖๖๖๖ สภานายก

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๑๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โคลงกวีโบราณ

๑ ข้าพระพุทธเจ้า พญาศรีจำโคลงโบราณไว้
ไว้ถวาย

พระราชนิพนธ์

๗

พระเทวีสุโขทัย

๓

พระเจ้าล้านช้าง

๑

สนมข้างใน

๑

ศรีธัญชัย

๓

บิดาศรีปราชญ์

๑

ศรีปราชญ์

๗

พระศรีมโหสถ

๑

พระยาวราช

๑

นายชาลี มหาคเล็ก

๑

บุราณแต่งไว้ ๑๓

เจ้าฟ้าอภัย ๔๕

พระนาคท้าวทราย ๒๒

พญาตรัง ๒๔

โคลงประจำกาย ๗

ทวาทศมาสขยับใหญ่ ๘

รวม ๑๒๗ บท

พระราชนิพนธ์

๑ พระเรียนมาแซกน้อง	ถึงกง
มิมโนรจ	จอกเจ้า
เรียนคลาครไถหงส์	ขารนี้ มาแม่
คุณขารนน้องเหินา	หน่อไทเทวี ฯ

พระเทวี

๑ พระผัวพระผ่านเฝ้า	นฤพาน
ไฟไต้ดับแดดกาล	หมื่นม้วย
สกกกลกเหลนหลาน	เวียงรอบ ตัวแซ
เถาวอกเว้ากคกกล้วย	รอรอทำสาว ฯ

พระราชนิพนธ์

๑ ทั้งหลายว่าแม่เถ่า	มานยาว
พระว่านางยังสาว	ไต้เถ่า
ทศคอกพลับพลิงขาว	แซมเกศ
สระกว่าสาวสียเข้า	แข่งหน้าบรรณจันทร์ ฯ

๑ ศศิวรรณเทศน์
 อ้าใจเดือนเพ็ญพักตร์
 อักษรบรรลักษ์
 อ้าใจนางฟ้าเจ้า

งามนัย
 หนุ่มหน้า
 เลื่องแต่ง ผจงญา
 ฟ้าใจอย่าไฉน ฯ

พระเทวี

๑ ทินกรวรรณเทศน์
 อ้าใจอาทิตย์จง
 นารายณ์เสด็จลง
 อ้าใจนารายณ์เจ้า

งามยง ยิ่งแฮ
 อยู่เกล้า
 มาแปลก ปลอมญา
 พระผู้เสด็จมา ฯ

ศรีปราชญ์

๑ ไคลงสองธกถาว์อ้าง
 คือสมรรถไชยพ่าย
 สรมุขวังวางสาย
 สองอาจแขงขมึงชน

หญิงชาย
 ฝู ฝู
 เพื่องพน
 ชลเขี้ยว
 แข่งให้กันเสมอ ฯ

พระเทวี

๑ เชิญไถธิดาไท^๒
 กั้นก่อภพไศศุรย์^๓
 ขอลว้ายธิดาทล^๔
 แต่บพิตรเจ้าฟ้า^๕

เสด็จจร ยาตรแซ^๖
 สืบหล้า^๗
 ทรงบาท^๘
 ผ่านหล้าครองเมือง ๗

ศรีปราชญ์ต่อพระนิพนธ์

๑ หวังตามาลันได้^๑
 สรวลแต่ชาวเราเหย^๒
 เชิญพระตระกูลกองเกย^๓
 นางแก้กลกามหม้าย^๔

เป็นเขย^๕
 หะห้าย^๖
 กรหนุ่ม คีพ้อ^๗
 หม่นเศร้าโรยโฉม ๗

บทต่อพระนิพนธ์

๑ เรียมพิศแต่บาทเท้า^๑
 บต่ำบสูงสม^๒
 อ่อนแออ่อนแอเวกลม^๓
 ตีแต่นมเล็กหน้อย^๔

ถึงผม^๕
 แนน้อย^๖
 ก้ารอย^๗
 หนึ่งนั้นเสียโฉม ๗

พระนิพนธ์

๑ ชาลี^๑เชื้อชาติ^๑ชงนามแม่^๑อาม^๑อปรพ่อ^๑มิ่ง^๑ชอ^๑ตา^๑ศรีล้วน^๑ทว^๑มิ่ง^๑คอก^๑กรือ

ชาลี

คำ^๑ต้อชาย^๑ถ่านแต่ง^๑ไว^๑วิค^๑เรือ ๑

นายชาลี

๑ ชาลี^๑เชื้อชาติ^๑เชื้อนามแม่^๑นา^๑ฏม^๑ทริบิต^๑เรศ^๑ชอ^๑พระ^๑ศรีบุ^๑ชา^๑ผู้^๑หา^๑ญ^๑หา^๑ว

ชาลี

เฝ้า^๑ท้าวเพส^๑ยัน ครอบชอ^๑ท้าว^๑สญ^๑ชัย ๑

นางข้างใน

๑ หะ^๑หา^๑ย^๑กร^๑ระ^๑ต่าย^๑เต็นมน^๑บ^๑เจียม^๑ตว^๑มนนก^๑ยง^๑หา^๑ก^๑กระ^๑สนมน^๑บ^๑เจียม^๑ตว^๑นอ^๑ยชม^๑จัน^๑ทรคำ^๑ต้อถิง^๑เม^๑ชมคำ^๑เต^๑ย^๑เค^๑ย^๑ร^๑ฉาน ๑

ศรีปราชญ์

๑๐ หะหายกระต่ายเต้น

ชมแข

สูงส่งสุดตาแล

สัพพา

ระคุฏกเค

สัพพัตถ์ กัณหา

อย่าว่าเราเจ้าข้า

อยู่พนดินเคียว ฯ

ศรีปราชญ์ทุลเปนโคลง

๑๑ ครนครนสนนพน

ขัณ

เสียงตะขอยขยติ

เร้งร้น

ภทรธเรศตร

สุรสัง เองแฮ

ร้องลำทขางตัน

เพ็ดแก้วมาเมื่อง ฯ

นายประตุถามเปนโคลง

ศรีปราชญ์บอกเปนโคลง

๑๒ แหวนนทานไค้แต่

โคมา

เจ้าพิภพโลกา

ท่านให้

๑๓ ทำซ่งสิ่งไค้

วานบอก

เราถวายกาพย์โคลงไท้

ท่านให้รางวัล ฯ

เจ้าเซียงใหม่ถามเป็นโคลง

ศรีปราชญ์ตอบเป็นโคลง

๑ รังษีพระเจ้าช่อ
ช่อเมื่อพระเสด็จไป

ปางใด
ข้าแก้ว

๑ รังษีขัณฑ์ไส
ท่าแต่่นอกในแล้ว

สักหยาด
ผ่องเนออนพคุณ ฯ

ศรีปราชญ์ ๕ บทลงไว้

๑ ไยแม่หิวนั้นไซ้
เอาพระกรมาปก
สองมือทาบตอก
ห้วยะยมรอยให้

จะตก
คอกไม้
ครวญไคร่ เห็นนา
พี่เต้าไปหา ฯ

๑ ออกปากไว้แก่เจ้า
ตั้งหนึ่งเหลียมมเพ็ชรรัตน
ขอร่วมภิรมย์สวัสดิ
จงแม่เชอเวียมครึ่ง

เป็นสัตย์
ยอกตั้ง
เสมอชีพ
หนึ่งนลองค์ ฯ

๑ ปลอกคำคำมิดเขยว

ตว่บ่คิดเลี้ยกาย

แม่มทชอขาย

ทองแท่งเนอเจ็ดน้ำ

๑ ธรณภพนแพ่ง

เรากล็กอาจารย์

เราผัดท่านประหาร

เราผัดท่านมล้าง

๑ เจ้าอย่าย้ายควให้

คุดจนายพวานเขา

จะย้งกย้งเอา

เจ็บไ่ปานเจ้าเงอ

พยนหาย

แต่คำ

ของเก่า

ช่างให้ฤาเสมอ ๗

ทิพยาน หนึ่งรา

หนึ่งข้าง

เราชอย

คายนคนสนอง ๗

เรียมเหงา

ล่อเนอ

อกพ ราแม่

เงอคแล้วราถอย ๗

พระเยาวราช

๑ เจ้าอย่าย้ายควช้า

อย่าม้ายเมียงหางตา

จะมากมารา

ครันพมาอย่าเรน

มเลื่องมา

ร่อเหล่น

อย่าเหนียว นานเลย

เรยกเจ้าจงมา ๗

พระศรีภูมิปริชา

๑ ยามคึกวิเวกด้วย	เสียงนก
เค้าแสร้งแกลกถาม	กู่ร้อง
ขอรกรอกคักขอก	ขอมสวาท
มือตระโถมโถมน้อง	ปากพร้องรับขวัญ ๗

ศรณนชัย ๓ บท

๑ มลักเห็นมาซอมนม	มันสุข
ลวนเล่หกลยลสนุก	ไฉนน้อย
มาเห็นเมอมันคลุก	กันอยู่
แหงจิงกลับไปจอย	แม่เหยาเรือนตน ๗
๑ เรียมให้ชลเนตรถ่ม	ถึงพรหม
พาหุสัตว์จ่อมจม	ชีพม้วย
พระสุเมรุเบื่อยเป็นคม	ทบท้าว ลงแฮ
อักษิณุมหาพรหมช่วย	พิไรรังค ๗

๑ ผิดผ^๕ผ^๕ยัง^๕ละ

ผิดพระราชไปเล

เห^๕นอ^๕ย^๕หน^๕ก^๕พ^๕ก^๕พ^๕อ^๕เท

พระก^๕ฤ^๕ษ^๕ฏ^๕กา^๕อ^๕

ลาเพ

จะ^๕ช้า

ปะ^๕แม^๕ กระ^๕ม^๕ง^๕นา

ท^๕าน^๕ไ^๕ว^๕ยัง^๕ไ^๕ฉ^๕น ๑

พระมหाराช

๑ ม^๕ล^๕ก^๕เห^๕็น^๕ไ^๕บ^๕จ^๕า^๕ก^๕เท^๕

เป^๕น^๕ล^๕ำ^๕เ^๕า^๕ไ^๕พ^๕เ^๕ิ^๕ต^๕ร

จะ^๕ล^๕ง^๕ระ^๕ว^๕า^๕ง^๕ว^๕ิ^๕ค

ม^๕เ^๕็น^๕ห^๕น^๕ม^๕ว^๕ัน^๕น^๕ัน^๕ไ^๕อ

นิ^๕ร^๕ม^๕ิ^๕ต^๕ร

แ^๕ย^๕ะ^๕ไ^๕ล^๕

จ^๕ว^๕น^๕แ^๕ก^๕ อ^๕ก^๕เ^๕ย^๕

พ^๕เ^๕ย^๕ง^๕เ^๕็น^๕ส^๕า^๕น ๑

โบราณแต่งไว้ ๑๐ บท

๑ ค^๕ร^๕น^๕ค^๕ร^๕น^๕ก^๕ล^๕ไ^๕ห^๕เ^๕า

ผ^๕น^๕ไ^๕ห^๕ก^๕ล^๕ผ^๕น^๕ช^๕ว^๕น

ล^๕ม^๕ก^๕ไ^๕ห^๕ล^๕ม^๕ห^๕ว^๕น

ไ^๕พ^๕ไ^๕ห^๕ก^๕ล^๕ไ^๕พ^๕ไ^๕ห^๕ม^๕

เร^๕ียม^๕ค^๕ร^๕ว^๕ญ

พ^๕ไ^๕ว

ไ^๕ห^๕พ^๕ ห^๕ว^๕น^๕น^๕

ส^๕ว^๕า^๕ท^๕ไ^๕ห^๕ม^๕ ไ^๕ห^๕เร^๕ียม ๑

๑ วิษณุกฤษณเกล้า
นิทรปฤษฎางค์นาคิน

ธาคาท่านทฤษฏิน
เชิญช่วยเล็งทุกซ้า

๑ คุลิตรเ็นตรเือง
พรหมเมศแมนสรวงสิทธิ

เชิญพระบรรณนิทร
เสด็จสำราญทุกซ้า

๑ ทรงเพ็ชรประจัญแพทยท้าว คาวดิงค์
น่านิกรอมรพง

ยามาคุสติดอง
ปราชกุมทิตพิร้อง

๑ จาตุรมหาราชไท
ยเมศมาราฤทธิ

พันแสงศศิสถิตย
วายุพรุณรทรวง

กษิรสินธุ์ สมุทแซ
คณชา

คูลอก
ราศร้างแรมสมร ฯ

เืองฤทธิ
สเกล้า

เหินอนาค
รุ่งฟ้าคินขจร ฯ

คาวดิงค์
พริ้งพริ้ง

อาราธน์
เรียกท้าวชมไชย ฯ

จตุรทิศ
ซ้ายซ้อง

โพยมมาศ
อ่านอ้างชวนเชิญ ฯ

๑ แล่นรถสุริเยศม้า

คอคศิขรเขาทอง

ตรมลเมฆเรืองรอง

ควรรคองคกกลนบอน

๑ พืทพพพเมฆครน

พรณรงวินโรยฉาว

ไพยมมาศมีคมวดาว

โหยลระห้อยขวัญอรธำ

๑ บิดฉาภาสิตเชอ

เปนนตบตรนคทา

นนานนจิงเจรจา

เสียมมีท่าจำแล

๑ สี่หน้าบายหน้า

ตรเนตรลมแลถวิน

นารายนบรรณมลินธ

สองโคกสามเจ้าฟ้า

แมนผยอง

เพื่องพอน

อรโณทย

เปลี่ยนชิวหา ฯ

ควรวญหา

ชุ่มฟ้า

เคอนคัย ไปแม่

สวาทน้องใครโลม ฯ

เขมรมา กิด

สับแล

เต็มคิต พระเอย

พเพยงมีคณ ฯ

คติน

แหล่งหล้า

นันทน

ยเอออาตุร ฯ

๑ นพบริษเรศเจ้า
ยังแต่พิภพเดียว
แสนโกฏิจกมาเยียว
ทรงพระไทรรัตนรุ่งหล้า

สศเจียว
คอกฟ้า
หยากเยื่อ
เลิศล้ำเลอสุวรรณค์ ฯ

เจ้าฟ้าอภัย ๒๕ บท

๑ เกาคำยารุ่งวัน
พลแพ้พิตราแสง
หมองคกบนตาลแสง
หน้าพตรวจถวนหน้า

เรืองแสง
เกือกถา
เสียงบ
ขาดหน้านางเคียว ฯ

๑ มาเห็นเกาะพระแล้ว
เสียงซังความรันทด
เห็นไม้ไม่ปรากฏ
โรคบ่เบียนน้องไซ้

ลาลด
ทอดไม้
คนแม่ มานา
พิไชใจถึง ฯ

๑ มาถึงเจ้าปลุกปล้ำ
ควยบวรองคอค
เจ้าปลุกยิงปลุกกริก
จากแม่เปล่าอ้างว้าง

ใจนัก
เรศร้าง
เรียมจาก
วุ่นว่างอารมณ์ ฯ

๑ สร้อยนลเลื่อนไกล
พอพลบดงบาง

แซ่เสียงกนิรนาง
เรียมค่านงถึงเจ้า

๑ มาถึงประเทศไท
ทางทูลศสฐานใจ
สมรเคียวยิ่งมาไกล
กตังกจกรกัน

๑ นพบริบเรศเจ้า
นารายนพิษณราช
เรียมร่ากราสด
เมืองกรางเจ้าร้าง

๑ แปรคำย้ารุ่งแล้ว
นพบริรมยา
แสนสนกจะหา
น้องกยอมแจ้งครึ่ง

อัยฐานค์
โหมคเข้า

นาริค

จากเจ้าจำไกล ฯ

บางไพร

สุกชั้น

คลาจาก กงนา

กิดกันกันสมร ฯ

กรงอยท ธิยาแฮ

สยสร้าง

แรงพิ แล้วแฮ

พรางมานอน ฯ

คลามา

ท่านยัง

หาปาก

ก่อนโพ้นมีมา ฯ

๑ พิศไพล่สามต้นเตียบ

ยังแต่เคียวคุดหมอง

อกเรียบก็ปนปอง

กลพจากเจ้าเกล้า

๑ มาคลค้ายลบ้านท่าย

แดงบแดงเลยแดง

ซ้ำใจทราแดง

จากแม่ไปหน้าซ้ำ

๑ กาหลหรรทกแล้

เรียบบพ้งเลยพ้ง

หมองคกบนคาลหวัง

เส้นห์มารุมรังข้อง

๑ มาถึงประเทศท่าย

ใจตระขวิคตระเขวียนเวียน

เวรานเวรเขียน

จักนิราทุกซ์เท้า

ตายสอง

หม่นเศร้า

ปานเปรียบ ไพล่แม่

คู่คล้ายไพล่คั่น ๗

ไพล่แดง

อกซ้ำ

ลิวจาก

เร่งซ้ำทรวงถวิล ๗

เสียงสังข์

ช้วน้อง

เสียงเส้นห์

ช้วน้องอารมณ์ ๗

เกาะเวียน

วุ่นเข้า

บาราศ แล้วแฮ

ตราขสันกรรมเวียน ๗

๑ เกินคตลคท่งบ้าน
 ใยมกคองทุกขสมร
 วังราชบ่นอนนอน
 บ้านป่าแฝกห้อย

๑ เห็นวังวาริศร้าง
 พระนครหลวงแล
 วังราชฤมาแปร
 เกรงจะแปรใจเจ้า

๑ แคล้อยช้อยข้าคล้า
 วัลว่าชานางซาง
 ปริงปรุหกวางปราง
 ลางลิงจิงจ้อคือ

๑ ระกำแกมจากต้น
 ต้นตระบันแกมตา
 จากศรียธยามา
 วย่เห็นเห็นไม

สมอคอน

ไชน้อย

เนินป่า

ร้างไรรุงรัง ๑

ริมแคว นานา

เปล้าเครา

เนินป่า

ห้วงแลวลมเรียม ๑

ยางคาง

หน้อย

ปรงเปราะ

ข้าคล้าตระครองคลอง ๑

เตยหนา

คุ่มให้

ลิวไลต ใจแซ

ม่วงพรวาแกมสลา ๑

๑ มลีนวนรแนบไว
ชัยชาบวรเรียมเชย
ขจรกลั่นรสรำเพย
เอถนุชมาค้วย

๑ ขອງเส็จแกวพ
ทนกลีบคนพลนส้ม
ความสนกนจเลนมย
ขອງบเจ้าควย

๑ เจวคปรัทียจุแกล่ง
ฉัตรและธงฉลอปเลา
มาลาลเวงเส้า
หอมตระการรสเพยน

๑๑ บเจ้าเขาทาทอง
บเจ้าถาธารพน
บเจ้าชวยหนองหน
มารบสังเวช

วางแผนนย

๗ ! ๒
โหมวดย

ผาญสวาทิ

แข่งเวเวบนหิน ๗

កាយកសិណ

๑๔๒
เล่นหัตถ์

หลายท่า

๘ ๒ ๑
เสด็จแล้วเรียมมถวาย ๗

เกลาเพชร

๕
ปลดออกเสีย

วคินฉกฉน ขจรแช

ผิดไม่พอสนิท ๗

๗ ไพธสณท

๕
เวศก

โคแห้ง ๕ นนา

ចុងចេញឈាម ។

๑ เทพาพฤกษชาติ^{๑๕}เรอง
อารักษ^๒ร^๑กษาสถาน

อากาศเทวาวาน

ภุม^๒เทวา^๑ช^๒

๑ ขอ^๑งเส^๑ร^๑จกล^๑ย^๑ไ^๑ค^๑

เรียม^๑จะ^๑พล^๑น^๑จ^๑ถว^๑าย

พวง^๑เงิน^๑พวง^๑ทอง^๑บาย

ไ^๑ศ^๑าล^๑เพ^๑ย^๑ง^๑ตา^๑ต^๑ัง

๑ ข^๑ำ^๑โร^๑ง^๑ข^๑ำ^๑ศ^๑าล^๑น^๑ัน

กล^๑แต่^๑เอ^๑ย^๑ง^๑ไ^๑ห^๑ร^๑ิน

ฉ^๑ก^๑ก^๑ค^๑ม^๑จ^๑ฉ^๑มา^๑ง^๑ล^๑ก^๑ิน

จ^๑อบ^๑จ^๑ิบ^๑ห^๑ย^๑บ^๑แ^๑ก^๑ล^๑ม^๑พ^๑ร^๑อ^๑ม

๑ เ^๑หล^๑ำ^๑เข^๑ม^๑ไ^๑ห^๑ไ^๑ญ^๑ุ^๑ต^๑ัง

ห^๑ม^๑เบ^๑ี^๑ค^๑ป^๑าก^๑ท^๑อง^๑ว^๑าง

แ^๑กะ^๑แ^๑พะ^๑ช^๑ุม^๑ภ^๑า^๑มา^๑ง^๑ล^๑

เ^๑ต^๑ำ^๑ง^๑ห^๑น^๑ป^๑ล^๑าก^๑ัง

ร^๑ำ^๑บา^๑ญ^๑
ท^๑น

เม^๑ต^๑ร^๑ภ^๑า^๑พ^๑ เร^๑ียม^๑น^๑า

ช^๑ว^๑ย^๑ไ^๑ห^๑น^๑าง^๑เ^๑ห^๑็น ๑

ค^๑ว^๑ง^๑ส^๑าย^๑ ส^๑ว^๑า^๑ท^๑น^๑า

เก^๑อ^๑ย^๑ก^๑ัง

ค^๑รี^๑มา^๑ศ^๑

แ^๑ต^๑ัง^๑ไ^๑ห^๑้^๑ส^๑ม^๑บ^๑ร^๑ณ^๑ ๑

อ^๑ย^๑ำ^๑ถ^๑ว^๑ิล

เล^๑ำ^๑ล^๑อ^๑ม

แ^๑ก^๑ม^๑จ^๑อก

เพ^๑ร^๑ี^๑ค^๑ี^๑ว^๑พ^๑ล^๑าง^๑เ^๑ย^๑อ ๑

เ^๑เ^๑ม^๑ก^๑ล^๑าง

เ^๑เ^๑ย^๑บ^๑ต^๑ัง

แ^๑ก^๑ม^๑ไ^๑ก^๑

ก^๑ย^๑ก^๑ัง^๑ป^๑ุ^๑ห^๑อย ๑

๑ เก้าย^๒ทเพ็ญ^๒นยาก^๒น
 ย่อม^๒ตกตาม^๒กัน^๒ไป
 คง^๒รัง^๒ทเล^๒ไกล
 เห็น^๒ก^๒ส^๒ค^๒แต่^๒เก^๒า

๑ อิศ^๒จ^๒ร^๒ย^๒บ^๒าร^๒น^๒ห^๒น^๒า
 กา^๒ถ^๒ทำ^๒รัง^๒กา
 น^๒ัต^๒ร^๒ไ^๒ช^๒ย^๒ไ^๒ช^๒พ^๒ฤ^๒ก^๒ษา
 เป^๒น^๒นิ^๒มิ^๒ตร^๒เท^๒พ^๒แส^๒ร^๒ัง

ต^๒ก^๒ไ^๒ฉ^๒น

ท^๒ัว^๒เท^๒า

ก^๒ล^๒าง^๒ข^๒า ก^๒ค^๒

ข^๒ท^๒น^๒แน^๒ม^๒น^๒อน ๑

โ^๒ห^๒ร^๒า

ท^๒เ^๒จ^๒ัง

กา^๒ไ^๒ช^๒

ส^๒ัง^๒ไ^๒ห^๒ค^๒ุ^๒ภ^๒ณ^๒ล ๑

พระ^๒น^๒าค^๒ท^๒า^๒ท^๒ร^๒าย^๒เ^๒ด^๒น^๒ี^๒ไป ๒๒ บ^๒ท

๑ เ^๒ห^๒็น^๒ร^๒อ^๒ร^๒เ^๒ย^๒ม^๒เ^๒น^๒อ^๒ง^๒น^๒อ^๒ย^๒
 ร^๒อ^๒ระ^๒ข^๒า^๒ไ^๒ย^๒ง^๒เ^๒ย^๒ง
 ร^๒อ^๒เ^๒ย^๒จ^๒ัก^๒โก^๒ร^๒ง^๒เ^๒ร^๒ง
 จ^๒าก^๒จ^๒ำ^๒เ^๒น^๒ิ^๒ย^๒ร^๒น^๒ช^๒ร^๒ำ^๒ง

ไ^๒จ^๒เ^๒อง

แ^๒ย^๒่ง^๒ร^๒ำ^๒ง

ไ^๒ไป^๒เท^๒า ไ^๒ค^๒น^๒า

ร^๒ำ^๒ง^๒ไ^๒ร^๒ำ^๒ว^๒ร^๒อ ๑

๑ ถึงวัดทองปู้เข้า
เห็นแต่เรือหม่มมอญ
พิค้ำล้าไหล่คอน
หน้าข่มมีหมคหน้า

๑ คล่องข้างข้างเถื่อนร้าง
มาพิโยคอยู่โรง
พังพาคณาโยง
เรียบค้ำนั่งนุชเหิน้ำ

๑ ค่ายลชนบทโอ
ตอตะเคียนไครรอน
เหมื่อนเรียบนิราศมร
ไม้คังไม้ตรม้วน

๑ ถึงบ้านกระท่อมไท
กรกระท่อมทรวงตี
คุดงกระท่อมทวิ
คอกตระการกลคล้าย

ขอพร
แม่ค้า
เรือเร

คจหน้านวลผาง ๗

แรมไชลง

เร่งเคร่า

ยังป่า ไปฤา

หนึ่งข้างคั่นไชลง ๗

อาทร

จิ้งควน

มาเปลี่ยว

ขาดค่างทางเกษม ๗

ชลธิ

อกห้าย

ทุกซ์เทวษ อกเอย

เกศน้องนางเสย ๗

๑ ค่ายชลน้ำหนึ่ง
 นามชอหนองคนที
 เห็นหนองพร่องวาร
 เรียมก็ชุ่มใจซ้ำ

๑ นางผาผาแผ่นกลิ้ง
 แลประเล่ห์ทรงองค์
 นารพยรรยง
 ผาจะทำแท่นให้

๑ ฤๅไทเทเวศร์ไท
 ชิงล้านักในผา
 ใฝ่ใจจะบูชา
 แม้ว่าจะจริงจงช

๑ จุดเทียนประทีปแหวน
 รูปประทีปโคมราย
 ทักษิณล้ำรวมกาย
 เสริจสมโภชแล้วน้อม

หนองมี
 ใสน้ำ
 ริมชุ่น
 เช่นน้ำในหนอง ฯ

กลางดง
 แม่ไซ้
 เยาวรูป
 แก่น้องนางนอน ฯ

ธิดา ทานนา
 ตกน
 ชมรูป
 ช้องให้เห็นองค์ ฯ

เวียนถวาย
 รอยล้อม
 อภิวัต
 นอบเกล้าบทศรี ฯ

๑ ถึงทางประเทศไท

ท้ายพิภูลกลัดทรวง

นางเพียงพิภูลพวง

จวนจะวายกลิ่นสน

๑ ถีบถึงบางโขมดไธ

ควนโขมดพาหลง

ยามเย็นยิ่งเออင့်

หลงทกรุดตรงเส้น

๑ แม่ลาลาลคให้

ญาแม่ลาลาล

ลาลครุฑทศทวิ

ลาแม่ลาแล้วเจ้า

๑ เรียมเมิลมยุเรศฉาย

นางมยุรหม่ม

บรรพตพิสัยสูง

ตุคำเนินนกคล้าย

ทางหลวง

พคน

มาลิส

สุครอนเรียมคณิง ฯ

อัมฤงค์

หลอกเหล่น

หลงเถื่อน

สรวอยรายทาง ฯ

หาศร

ลาคเต้า

ทุกขเทวษ บ้างเลย

จากแล้วลาสมร ฯ

พื่อนฝูง

ย่างยาย

สังวาส

แม่คล้ายยุงยล ฯ

๑ เห็นหงส์เห็นห่างขี^๒
 เยื้องย่องมองมุงเมิล^๒
 ตั้งเรียงมคจเคี้ยวเคิน
 ไหยระทดใจหนึ่ง

๑ นกน้อยลงเล่นน้ำ
 บอกรวิโยคยาวพลา^๒
 ธานันททาง
 นกกก็เลือนลอล^๒

๑ นางนวลนางนกน้อย
 เรียมก็สั่งสारा

นางนวลแม่ควรวุหา
 นกนิยมนสารชน^๒

๑ บำมรบำราศเบ^๒
 เวรวิบัติโค^๒
 ไยบุญพ่อ^๒พงผด^๒
 เจ็บจรเทินทนเค^๒รา

เคี้ยวเห็น
 เมี่ยงหมิง

เออาต มานา
 นกน้อย^๒นงชล ๗

ในบาง
 พช^๒

แสนสนก นกเอ^๒
 เล่นแล้วบอก^๒กลาง ๗

บินมา

นกนั้น

นวลแม่ หมอง^๒ตา

สู่แล้วลานวล ๗

บำม^๒รุง

จากเจ้า

เผด็จบา^๒ป ย่างนา

สุทร^๒อันเรียมค^๒นึ่ง ๗

๑ พิกุลเกิดเกลื่อนไกล^๒
 ท้ายพิกุลกลางสนาม
 มณฑลพิกุลงาม
 กระจุกดอก^๒

๑ กกกกองค์เหว้า^๒
 ว่าว่าเสียงเยาวมาลัย^๒
 ภูรโศกดำเนินสาร
 แว่วว่าเสียงสมรร้อง

๑ เห็นโคกเรียบเร่งเศร้า^๒
 โคกร่วงโรนโรยราน
 โคกเอยจะยืนนาน
 ดูโคกดูเรียบเศร้า^๒

๑ พิกุลเอยเคยรส^๒
 พิกุลวิกลการ
 พิกุลจะยืนนาน
 ดูพิกุล^๒หอนแคล้ว^๒

อาราม
 สุน^๒กัน
 คอ^๒ฉัตร เฉลิม^๒ฤา
 เมื่อ^๒ใช้^๒ฤา^๒วาย ๗

เสียงหวาน
 แม่^๒พร้อง
 สัก^๒คิด
 ไร่^๒ให้^๒หา^๒เรียบ ๗

สังสาร
 แก่^๒เถา
 อยู่^๒เมื่อ ไค^๒นา
 โคก^๒เศร้า^๒เหมือน^๒เรียบ ๗

หอมหวาน
 แก่^๒แล้ว
 สัก^๒เมื่อ ไค^๒นา
 คลาศ^๒คล้อย^๒ความ^๒ตาย ๗

๑ รำควนรำคยคำว
เก็บประมวญชวนนวล
รำคยรำควนจวน
สองประสงค์สัตย์พร้อง

โตควร
นุชน้อง
วรบาท พระนา
ชาติโพ้นพบกัณ ฯ

ทวาทศมาสฉบับใหญ่ ๘ บท

๑ ศรีสวัสดิวิเศษไท
พระบาทพระศรีทล
ขงกชกิงนาภ
กมลาสจ่อมเจ้าพา

จักร
ท่ามเกล้า
พลช่อ
เกิดชนแจกขว ฯ

๑ พรหมาแสงหล่อหลอม
พรหมวิทธิชั่วพรหม
กามาพจรการ
กามหากเป้นช่อช้อย

พรหมาน
อนออย
กาเมศ
ช่องกาม ฯ

๑ อมราอมเรศไท
สองย่ายามยวนรส
วิลาสนิล
สมสนุกนึเหลนหล้า

อมรินทร์
แห่งห้า
นองโลก
ชนสอง ฯ

๑ จักรพรรดิยศโยคเจ้า
บุญพ่อนผยของจักรวรรตน์
แสนกระษัตริย์ประนมมัลลย์
โอนมกุฏเกล้าแก้ว

๑ ดวงเคี้ยวหอมยั้งสร้อย
สงวนจุมเพรางายกลั่น
ดวงเคี้ยวคจบกช
สงวนชชมบให้

๑ ฤคหล้าเล่นว่าว
อกพปลวกกลวง
สายทรงสับสายทรวง
ครรภไคร่งชักพันยั้ง

๑ สายโคมสาวลากชน
ถนคตังกังหันหัน
กลใจเมื่อใจหาย
อกหนึ่งใจท่วยไค

จักรวาฬ

ผ่านแผ้ว

มุลธาค

จอกจร ๗

โสฬศ

กลั่นไว

ตรุโลก

หม่นหมอง ๗

ใจหาย

ว่าวชน

เลี้ยวสวาท

ย่องโคย ๗

แขวนใจ

พควย

หาแม่ คินแม่

พควยใจหา ๗

๑ พัสถวน^๒น^๒อง^๒น^๒อย^๒แต่^๒
 บ^๒ห^๒อน^๒เอ^๒อง^๒ค^๒ค^๒ร^๒อง^๒
 ป^๒ระ^๒มา^๒ณ^๒ก^๒ิง^๒เก^๒ศา^๒
 น^๒เ^๒อ^๒พ^๒น^๒เ^๒อ^๒น^๒อง^๒น^๒เ^๒อ^๒

เค^๒ียม^๒พ^๒ง^๒า^๒ แม่^๒เ^๒อ^๒ย^๒
 ก^๒อ^๒ด^๒เก^๒อ^๒
 ฤ^๒า^๒ห^๒า^๒ง^๒ เ^๒ร^๒ี^๒ย^๒ม^๒เล^๒ย^๒
 น^๒เ^๒บ^๒น^๒เ^๒อ^๒ค^๒อ^๒เค^๒ย^๒ว^๒ ฯ

พระนาถ

๑ มา^๒ถ^๒ง^๒ข^๒า^๒น^๒พ^๒ศ^๒พ^๒น^๒
 เ^๒ถ^๒า^๒ถ^๒ว^๒แ^๒ต^๒ง^๒แ^๒พ^๒ง^๒พ^๒ก^๒
 ง^๒า^๒ง^๒อ^๒ก^๒ค^๒อ^๒ก^๒ค^๒า^๒ย^๒ก^๒
 เ^๒า^๒พ^๒า^๒ง^๒ซ^๒า^๒ง^๒ร^๒ว^๒ง^๒เ^๒ร^๒อ^๒ย^๒

พ^๒ร^๒ร^๒ณ^๒ผ^๒ก^๒
 พ^๒า^๒ย^๒เพ^๒อ^๒ย^๒
 เป^๒น^๒ช^๒อ^๒
 ข^๒า^๒น^๒เ^๒อ^๒น^๒ป^๒น^๒ก^๒ระ^๒เจ^๒า^๒ ฯ

๑ ส^๒า^๒ม^๒เล^๒ม^๒ร^๒า^๒เม^๒ศ^๒ไ^๒ท^๒
 แม่^๒ก^๒ิ^๒ท^๒ร^๒ง^๒ส^๒า^๒ม^๒ศ^๒ร^๒
 ท^๒า^๒น^๒ผ^๒ล^๒า^๒ญ^๒อ^๒ส^๒ร^๒ม^๒ร^๒ณ^๒
 เจ^๒า^๒ก^๒ิ^๒ผ^๒ล^๒า^๒ญ^๒ซ^๒า^๒ย^๒อ^๒ก^๒ร^๒า^๒ว^๒

ส^๒ัง^๒ห^๒ร^๒
 เป^๒ร^๒ิ^๒ย^๒บ^๒ท^๒า^๒ว^๒
 ล^๒า^๒ญ^๒ช^๒ิ^๒พ^๒
 ม^๒อ^๒ค^๒ม^๒ว^๒ัย^๒ค^๒ุ^๒เส^๒ม^๒อ^๒ ฯ

๑ ค^๒ร^๒เน^๒ต^๒ร^๒เล^๒ี^๒ย^๒บ^๒เน^๒ต^๒ร^๒ค^๒ัน^๒
 ค^๒ร^๒ล^๒ำ^๒เ^๒น^๒ี^๒ย^๒ง^๒ต^๒ร^๒ง^๒ก^๒ร^๒ร^๒ณ^๒
 ค^๒ร^๒โ^๒น^๒ม^๒แม่^๒ย^๒ิง^๒ย^๒ัน^๒
 ต^๒อ^๒ง^๒ผู้^๒ไ^๒ค^๒อ^๒ก^๒ซ^๒ำ^๒

ค^๒ม^๒ข^๒ัน^๒
 ส^๒ัง^๒ซ^๒ำ^๒
 ย^๒า^๒ย^๒า^๒ก^๒
 เ^๒อ^๒ก^๒ท^๒ำ^๒ว^๒ส^๒า^๒ค^๒ศ^๒ร^๒ ฯ

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา

๒๘

๑๔ สONGไททรวงสุขวสันต์
ในโนทยานนิกรกล

เป็นต้น
๑ เมลมังคลาธิกิกิณ
ชมพฤษภพัชรเมยล

ดอกอังกาบ
๑ อังกษสราทิกกรก
เยาโยทิกาพิกุลก

๑ คนธาสมาสมลมาล
ตั้งผ้าขาว
สาไซปรมาวรรบง

ยอดขาว
๑ เศวตโตตมางควรว
วิไลย
ขบขังทิมมพรวิโลม

พรม

คิวิสิทตเสด็จกล
กพิพิพิศเพียร

รเบียบไม้
สตรูณตราไชย
มลเมฆบคบัง

กรกรรทยวคบัง
สรวินทอของค์

ต่าง ๆ

ยวิวิธอศวง

กชรต้นพรายไพยม

ตั้งเขียน

คิวิเลขชรไชรม

ตั้งผ้าดอกคำ

นุกสุมพัตรา

๑ รัชฎางคณานิโลกใน

สวไลยเลขา

ชาวเขี้ยวเหลื่องแดงลาย
เควตรงส้มึงสุรเสลา

อิทธิพมาลี

๑ รุกขรักตรการกลตฤ

พิลังกสา
นุตรโกวลิ้นท

ไม้สัก ไม้หม่น
ปรางทรางลขกรุกขกนิ

หม่น
ฉิรทรรทโสคโสคม
ต้น

๑ เพื่องฟองทลองนุลทลอก

แลตรบอกรตรแบกไทรม
กลีบ

เรียราย
ทรุดบุษปมาพิกณโจอม

จิตรเทพหฤหรรษ์

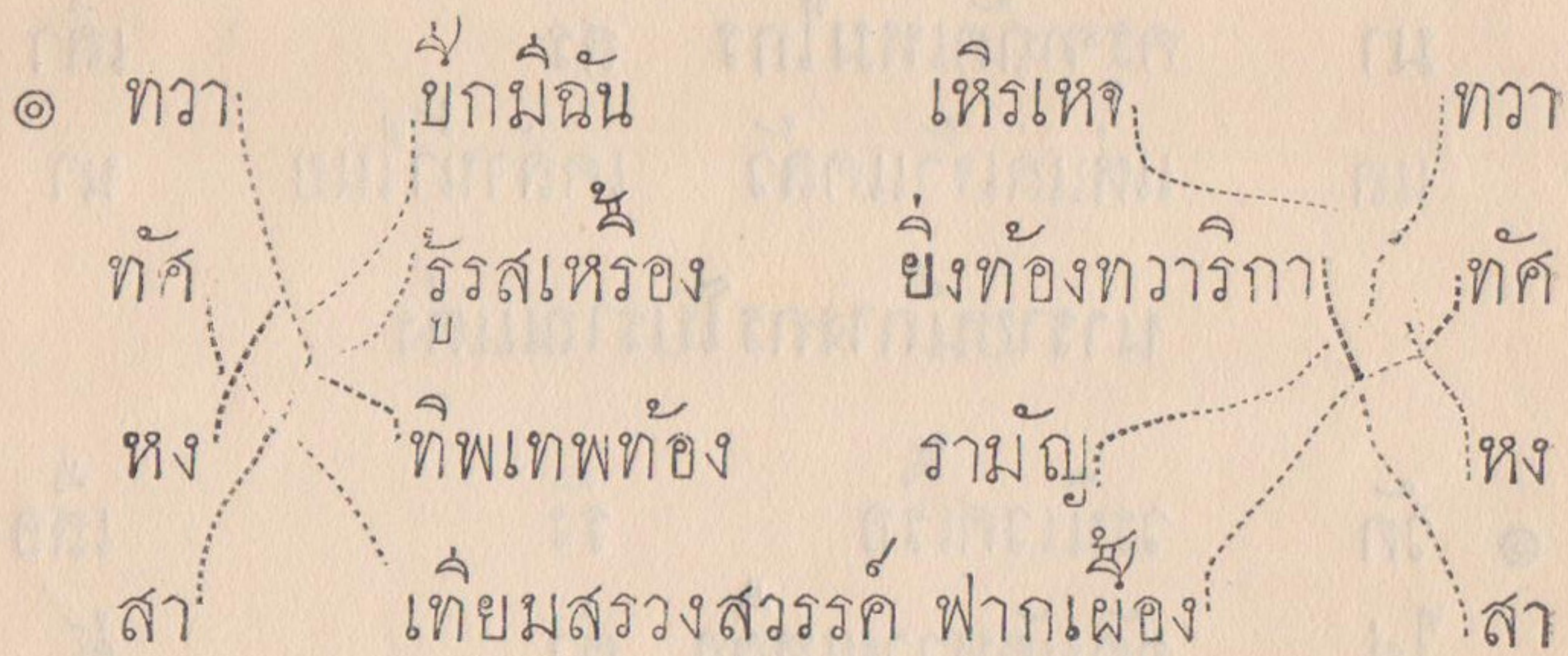
๑ สาสวิสุทธสุวิสาร

สวิสุทธิจวงจันทน

เจียรใจคณานิกรสรร

คสฤทธิกฤษณา ๗

อย่างนี้เรียก บาทกฤษณร { ก็ได้ ๆ
 ทวาตริงประทับ

กรนารายณ์ โบราณแต่ง

๑ ครี	ศรรอญราพลัม	ภา	ไชย
พ่อ	ประสิทธิฤทธิไกร	แก่	แก้ว
มา	กรุงรุ่งเรืองไทร	ภาพ	เล่า
แล	ประเสริฐเลิศแล้ว	โลกย์ล้ำนา	นา

กรนารายณ์พญาตรึงแต่ง

๑	ศรี	ทรงศรีสมรรถเรือง	เรือง	ไชย
	พ่อ	แข่งสร मुखไว	กิ่ง	แก้ว
	มา	ครุฑถัดเหมไกร	สร	เล่า
	แล	แห่แลเจ้าแคล้ว	เคล้าน้ำในย	นา

นารายณ์กักรโบราณแต่ง

๑	วัด	วรนิเวศเรือง	วัง	เสื่อ
	ไป	ตัดมัดหวายเหลือ	คำ	คิ
	บาง	บงรกแฝกเผื่อ	แปน	บา
	หา	แห่งคำแห่งรู้	เรียกท้องถิ่น	ยาง

พญาตรึงแต่งนารายณ์กักรไว้ ๖ บทลงไป

๑	วัด	ทางสองไร่ถ้วน	ถึง	เสื่อ
	ไป	ฟุบฟุ่มแฝงเผื่อ	แฝก	คิ
	บาง	ไต่จะหลยเหนือ	คิต	บา
	หา	นุชพยเสื่อสู้	หว่างไม้รัง	ยาง

- ๑ วัค ข่ายกะทลอม จีบ เลื่อ
 ไป ครอบกคณายเหลื่อ แหล่ง คืบ
 ขาง แเคยคืบล่าเรือ ริม ปา
 หา ซากพบพงรู้ ว่าม้วยโคน ขาง
- ๒ จาก สมารเสมอเรือร้าง มั่น หยา
 เพียง พนชเคียงสา ลู่ ฐ
 หมาย สมานสรสศา คาล เหตุ
 เพศ ประพฤตวิศาตร์ รสแจ้งกล นาง
 เรือ โคนเรือขวาท ทวง เกลือ
 ฟาก พจอกคคเคจื่อ เจ็บ หล่ม
 ขวาง ลอยตคคครมเควอ ทิว ท่า
 นา เวศเวียนคอคคัม แม่หวายวน นาง
- ๓ เรือ นื่องหลีกแม่คาคา ผน เกลือ
 ฟาก ผงสวณทคเคเหนือ หนัก หล่ม
 ขวาง ตนกงคาคาเลื่อ ริม ท่า
 นา แม่มาอย่ากัม พักตร์ให้เลย นาง

๐ เรือ	ฟางตะพุ่นหญ้า	ปลา	เกล็ด
ฟาก	ชเลือกเผือก	ผิง	หลิม
ขวาง	ทขแม่ลงเหลือ	หลาย	ท่า
นา	เนกเปรี้ยวหวานส้ม	รอกข้างๆ	นาง

กระต่ายสิบโบราณแต่งไว้

๐ พ	พบ	รัก	ชู้	ช่าง	วิงวอน
เย้า	สวาท	ครวญ	คณง	นอน	แนบนิ่ง
เจ้า	คลาศ	ขวน	ถึง	สมร	เสมอชีพ
หลบ	พิกตร์	อยู่	นาง	ช้อง	คิงเค้นๆไฉน ฯ

พระราชนิพนธ์

๐ เสียด	พ่อจกส์โพ้น	จงรัก
ไต่	อนเกลอกขรัก	ลูกแก้ว
ไว้	ต่างฤไทยจัก	ยพื่อ
คิ	และร้ายคแล้ว	ค้ำเล่าโลมสอน ฯ

พระเจ้าล้านช้างคอบพระราชนิพนธ์

- ๐ เลียบ พระบิตเรศเจ้า มาครอง
 ไต่ แต่เคียววชิรปอง อันอ้าง
 ไว เปนบันเมืองสอง เสมอชีพ
 ค เรกกรุงล้านช้าง แดนสมบรม ๗

ศรีปราชญ์

- ๐ จก จักโกรธเคียดขง หวงแหน
 จ จำราคาญแสน บ่นบ้า
 ริ พลท่วคินแดน นอนแม่ ยิ่งเลย
 ไร ไร่ทุกเส้นหญ้า บ่นให้ใครฟัง ๗
- ๐ ทะ เลแม่ว่าห่วย เรียมฟัง
 ลุ่ม ว่าคอนเรียมหวัง ว่าควย
 บุ่ม เบื่อกว่าปลารัง เรียมร่วม ความแม่
 ป ว่าหอยแม่กล้วย ว่ากลายเรียมตาม ๗

พระยาตรังแต่งโคลงกระทู้ ๑๗ บทลงไว้

๑ หน้า ชมสมรเอกอ้าง อุดร ทวีปเอย
 อ่อน ระทวยทอศกร กริดเอย
 ท่อน ทองทิพยอัษร เคกแม่ มาดา
 จันทร หมคมเมฆเปลือง เปลี่ยนไว้พักตร์โฉม ฯ

๑ หน้า นื่องวางแว่นแม่น เมียงฉาย
 ไย อุลลอบกลายเป็น เกลอนกล้า
 ไซ้ มุขมาศเรณสลาย ลอดเนตร เวียมเอย
 ปอก กลีบขั้วเคียงกำ กิ่งแก่นนางหมอง ฯ

๑ หน้า พิศฌีวพักตร์เจ้า เจริญอยู่ เยศแฮ
 ไย ละอองโกมุท เมื้อแย้ม
 ไซ้ หงส์กรเวกครุฑ เพลิงลวก แล้วยเอย
 ปอก ไซ้ปานนวลแก้ม ก้องเนืองามสลวย ฯ

- ๐ กก คำชคชอพ หิงหวง ไคยา
 กก ค่อยพจนาวง ภูฟ้า
 กก เคาะนชโคปวง มาแม่
 กก แตกนใจควา พัวะชมเคี้ยว ฯ
- ๐ ท รนอรระร้อน ลำเค็ญ แม่เอย
 ส วิทยาพลบเรียมเห็น แต๋ห้อง
 ม เมิลมุงแลเย็น ใจวาก แล้วยแซ
 ค วิทยาขะออกเสียงฌ้อง คำแล้วเรียมควรวญ ฯ
- ๐ ท เวศถันแล่นกาว ชัดลม
 ก กระทบกเกาะจม จอมม้วย
 ม กรหมูปลาระคม พัดกิด กินแซ
 ก ักหลดลอยควย รอดควยสัดจอง ฯ
- ๐ ค วัศรัสวัสดีเจ้า จำเรญ ใจเอย
 งาม เงอนจันทรเคน เค้นฟ้า
 ขาม ไยนชเร็วเชิญ มาแม่ ราแม่
 คม คุนลเนตรถา เนตรน้องคมงาม ฯ

- ๑๐ ก ๒ รดวงสมรเพ่งเพียง เพ็ญจันทร์ แจ่มแฮ
งาม ศศิธรสรรค์ ส่องส่อง
- ขาม โฉมแข่งทิพยวรรณ โฉภาส ราแม่
คม คูนิลเนตรน้อง หนึ่งฟ้าคนองสาย ฯ
- ๑๑ ก ๒ นางบรมเศไท ทศจันทร์ กิติ
งาม สุเรนทรสรวงสรรค์ สี่หน้า
ขาม องค์อรเอววัล เวียนวาด รูปเออย
คม สิบหกห้องฟ้า ฝากไว้ในสมร ฯ
- ๑๒ ก ๒ ไฉนเคเรศสิ้น สนมนาง แล้วเจ้า
งาม ระหงทรงบาง แขนบน
ขาม ขามแต่ในปราง ประเทียบ ทิพย์เออย
คม ประเหลหกชั้น เซ่นน้องสุคหา ฯ
- ๑๓ ก ๒ เกษียรวาเรศเวียง วาริน
งาม นาคนิทราสินธุ์ แท่นน้ำ
ขาม จอมจักรปาณินทร์ นอนแนบ อรเออย
คม พระกรกอดกำ กิ่งแก้วเวียนมถนอม ฯ

๓๘

- ๐ ก รโหมสัสมรแม่เนอ สองลี
 ๒ งาม ตระเน่นวนาภิ พคณ
 ขาม วักรสมาลี ลาพโลก ควรฤา
 คม จะปานปากกรณ ร้อยชำชายขง ๗
- ๐ ก รุดระเหง้า สคา เจียวแม่
 ๒ งาม ระหว่างเวลา ชุ่มชน
 ขาม พางทีพยรฐา ลังวาส นางเอย
 คม วักรสเรียมอน โอยฐน้อมความถนอม ๗
- ๐ ถ นิตแล่วพจิงแจ่ง ความสัสมร แม่เนา
 ๒ ไหล เลื่อนกลไยบอน หยาคน้ำ
 ไถ หักเหตโคคคอน แอกรัง นางเอย
 เลน จะพาเจ้าคล้า เพอพนคินสวณ ๗
- ๐ ถ วิลวันเรียมเริมช้อม ค้านง แ่นงเอย
 ๒ ไหล เลื่อนจิตรงวยงง ง่วงน้อง
 ไถ เถียงว่างอนธง รดราช นามแม่
 เลน ว่าทรายไยต้อง ต่อก้านคำโคม ๗

- ๑ ๓ ล้างในท้องท่า วังวล
 ๗ ไหล พัดคั่งแถมกตน เลือกหว้าย
 ๗ ไถ ไคลนอย่จวบจน เย็นมิ่ง กุเอย
 ๗ เล่น จะผิงพยาย อย่างเท่าๆ ไหว ๗
- ๑ ๓ เมิลโคแรกท่งน้ำ นองพะ
 ๗ ไหล พัดคั่นนาหระ แหวกหวน
 ๗ ไถ ตกจากมือพระ พลเทพ ท่านแซ
 ๗ เล่น ลนลุ่มคาวคิน ท้องนาขวัญ ๗

กาพย์เห่เรือ

- โกลง ๑ เสนาะสนั่นพิณพาทย์ก้อง กาหล
 ๑ เพียงสมทกลังวน คลื่นคลุ้ม
 สอดสายพกตรายล เยาวรูป
 เห็นแต่เรือรายกลุ่ม เกล่อนหน้าพลพาย ๗
- ๑ ๓ กาหลคนตรีก้อง กลองโยนร้องซ้องแตรงอน
 ๑ ปานเสียงสำเนียงสมร ชัยกล่อมพิทไสยา
- ๑ ๓ โดยเสด็จได้คดวงสวาท แรมนิราศคลาศพัทรา
 ๑ ปานนแกวพอา นอนถ้านั่งตงตากอย

๐ อยู่เดียวเปลี่ยวใจเศร้า คิดถึงเจ้าเปล่าใจถอย
 เลี้ยคายวายรกรอย ชั่งวียนมอยไม่เคยไกลฯ

โคลง ๐ งามงอนกึ่งกายแก้ว เกมศรี
 เลือนชลาลอยลิ ลาศคลอย
 เฉกโฉมมิ่งสตรี ตรูเนตร เวียมมอย
 งอนชำเลื่องคมช้อย เนตรให้เวียมสงวน ฯ

ภาพย์ ๐ งามพริ้งกึ่งแก้วสยัค พลพายชัคกวักกรกราย
 กังกรช่อนกอดสาย สตรีกแนบแอบอิงองค์

๐ เจ็บจากพรากเจ็บจิตร เพียงบนพิษติดทรวงลง
 ยาใดใครจักจง ไม่ยาเท่าเจ้ายาใจ

๐ โฉมแกลังแปลงรูปมา แก่ตาพินญาไฉน
 วันหนึ่งพึงจากไป ไกลนุชน้อยรอยขั้ตรอม

๐ ร้อนแรงแสงสุริยา ไฟไหม้ข้าหญ้าฟางลอม
 ไม่ร้อนถอนใจผอม เพียงจากเจ้าเฝ้าอาตุร ฯ

โคลง
๑ เห็นหงส์นาเวศ^๔พอน
งามดังหงส์มุก^๑ลิน^๑ท์
ลำทองทองวาริน
ดคำเนินหงส์^๑คล้าย^๒

ฟองสินธุ์
แหวกหวาย
รวนเห่
แม่คล้ายหงส์จร ฯ

ภาพย์ เห็นหงส์ส่งภักแก้ว

เกมมาคแววแพรว^{๕๗}พรทอง

เหมือนดวงพวงกลั่นกรอง นองร้อยเรียงเคียงแนบเขนย

๑๑ ขามนอนจักวอนใคร

เอามา^๗โดยให้^๕ชเชย

๒ ๑ ๒
นวนจากเคลาเอย
๑

เคยเยยเล่นเป็นทสรวล

◎ รอยย่นหน้าพจนานุกรม

หน้าพทุภชฉุกใจครวญ

ท่านสุขปลูกสำรวล

เรียนชวนใจให้ ไศกศัลย์

๑๑) แม้ว่ามาดวพยพ

๑ ๑๕.
จักรกรธราพวรรณ

๒ ๑ ๑ ๗ ๒
นอญจตรคคไม้ท่น

๑๑๖

โคลง
◎ เรือครุฑาคือครุฑอูม

โอบของค

โคมนาฏกาทิหลัง

๑๖๒
เล่ห์

ยงคตยงพิศวง

ทองเส้นไหม

เกรงจะลอบให้ผู้

อนันตชัยโหม ฯ

- ภาพย์
 ๑ เห็นครุฑยุดนาคคั่น นาคฝนพ่นปลายกร
 เรียมแอบแนบนวลนอน กรกระหวัดครึ่งนาง
- ๑ แลเลียบเจ็บครุฑยุด เล่ห์เลียบนชลุคคมบาง
 เจ็บเลียบเจ็บฤาคราง เจ็บพรางนางเหลือทน
- ๑ ทูกรังคังทรวงแค้น ไม่หนักแน่นแสนเจ็บจน
 เชยชนอนรอยคน ไม่เทียมเท่าเจ้าดวงใจ
- ๑ รอยซังซังความรัก ที่สุดหนักหนักสิ่งใด
 แผ่นภาพจบแดนไตร เห็นไม่หนักเท่ารักนวล ฯ
- โคลง
 ๑ สรรพไชยสรมุขล้ำ ลำทรง
 ศรพิมานมาศผจง แจ่มน้า
 เหมือนนวลพกตรันชลุส ผัวผอง
 วนเมอจากชายชา ซอกควยกรรแสง ฯ
- ภาพย์
 ๑ ริงชายปลายแกว่งกวัด โบกสับคั่นคโยธิ
 เหมือนกรอรนารี เจ้าพิศพิทไสยา
 ๑ คั่นตรงแน่มแน่ว ก็เห็นแล้วแกวพอา
 คำนันอันสัญญา ถ้าคงคำจะข้าคม

- ◎ เลี้ยกายหมายโกเมศ ประเวศไว้ ให้แรมสม
 ภมระว่อนชม ฤาจน้าอยู่รำไร
- ◎ รัชวัญพลนึ่งซ่า ทุกถ้ำท่าชลาลัย
 แม่นขวัญนั้นตกใจ ให้รัชวัญเจ้าพลนคน ๆ
- ไกล
 ◎ อนงค์ลาประพาธเพียง สาวสวรรค์
 แลนาฏลมหคิตขวัญ เนตรน้อง
 คคเจ้าพลมณ พิศนาฏ
 งามข้แปลกเปลี่ยนต้อง แห่งहारสเกษม ๆ
- ภาพย์
 ◎ อนงค์ทรงประพาธ ห่มเจียรบาตาคบักทอง
 นุ่งเกยวเขยวเสศทอง แต่งตองสีท่มายเมียง
- ◎ นุ่งยกทองทองแย่ง สอดสีแดงแกล้งขงเฉียง
 รั้วห้ควรวเรียง เคียงเขมราชูตากเงินยวง
- ◎ เพ็ชรยอดสดอดประกัย แสงระยิบรึ้งร่ว
 นพรตนจิตเจมดวง ริงแต่นพรอยยอยพรายพราย

๑ แหวนงสมรกกฏ งามทพตชคเกลดชจาย
 เขียวววยบสีกาย สายเขียวพลอยก้อยนางทรง ฯ

โคลง ๑ ถึงที่ประทับไท่ ธารฉนวน
 เสด็จจากनावาขบวน พย่หน้า
 พระบันมกุฎควรร เฉลิมบาท
 ทรงพระยศยิ่งล้ำ เลิศด้วยคุณธรรม ฯ

ชื่อว่ากะทู้เสื่อซ่อนเล็บ

๑ คำ โคลงเหมาะบทสี่คำ ให้
 หม่อม อ่านสารศรีเสนาะแต่ง คุณ เอกไท
 พร่อม ไพถ้วนถกล่าวราว ธิ
 เพราะ พรั่งทั้งพินธุไต่ เรือง ฯ

๑ โกล สิ้นทรบรมเมศไท่ ทัดจันทร์
 วา ยพรวรรังสรรค์ แจ่มแจ้ง
 ปา น้อมรคิล ยเมศ ภูเขย
 เบ็ด บัญชรให้เต้า ยাত্রฟ้ามาริน ฯ

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

๔๖

๑	ซัก	ลงในท้องท่า	วังวน
	ซัก	เร่งกางขาคน	เร่งเน้น
	ซัก	สยสลิคปน	ปลาซัก กุเอย
	ปลา	คนวังชิงเตน	ตอบต้องปลาเอง ๗
